

RASİM ÖZDENÖREN: DOST VE USTA

Âlim Kahraman

■ Yüz yüze tanışmamız 1980 yılı Temmuz’unda Ankara’dadır. Akabe Yayınları ve *Mavera’nın* Selanik Caddesi’ndeki bürosunda. Bir ramazan günüydü. İftardan sonra derginin hazırlanmakta olan “Hikâye Özel Sayısı” için bir açık oturum gerçekleştirilecekti. Ben İstanbul’dan gelip onlara katılmışım

Seksen iki yıllık hayatının son kırk iki yılında bir edebiyat ve düşünce adamı, bir ağabey olarak benim dünyamda bir yeri oldu. Ancak 1980-1987 arasındaki yedi yılda Cahit Zarifoğlu ve Rasim Özdenören’le yol arkadaşlığı yaptım.

İlk yazımla (*Gül Yetiştiren Adam* romanı üzerineydi) beni kendi aralarına kabul ettiler. Bende bir eleştiri geleceği görmüşler. Cahit Zarifoğlu yazdığı mektuplarda bunu söylüyor, beni bu yolda teşvik ediyorlardı.

Rasim Özdenören çok uzun seneler hayatını geçirdiği Ankara’da vefat etti. Fakat baba evinin bulunduğu Eyüp’te, kendinden önceki aile üyelerinin de metfun olduğu Eyüp Kabristanı’nda toprağa verildi. 24 Temmuz 2022 günü, Eyüp Camisi’nde cenaze namazı kılınırken otuz dokuz yıl önceye (1983) gitti zihnim. Necip Fazıl’ın aynı mezarlıkta defin gününe. Üstadın cenaze namazı Fatih Camisi’nde kılınmış, oradan büyük bir kalabalığın katılımıyla cenazesi Eyüp Kabristanı’na getirilmişti. Rasim Özdenören’le beraberdik gün boyu. Kalabalık o kadar çoktu ki birbirimizi kaybetmemek için elimden tutuyordu bazı yerlerde. Fatih’ten bir arabayla geldik. Yol boyunca bir insan seli akıyordu Eyüp’e doğru. Kabristana giremeyeceğimizi anlayınca “Eyüp Camisi’ne girelim.” dedi Rasim ağabey: “Üstadın vasiyetini yerine getirelim!” 12 Eylül 1980 darbesinin kasvetli havası dağılmamıştı henüz. Cenazeye katılan bazı gençleri tutuklamışlar. İçlerinde tanıdıklarımız da vardı.

O gün Rasim Özdenören bana üniversite yıllarını geçirdiği kendi Eyüp'ünü gezdirdi. Evlerinin bulunduğu -artık yerinde bir apartman varmış evin- Tah-taminare Bayıldım Çıkmazı'na kadar gittik.

İstanbul'a ilk gelişi altı yaşında, 1946 yılında amcasının vefatı dolayısıyla olmuş Özdenören'in. Eyüp'teki baba ocağını, o sıralar hayatta olan babaannesi-ni, yeni vefat eden amcasının hanımını, halalarını ilk o zaman tanımış. Daha sonra hukuk tahsili için Maraş'tan İstanbul'a geldiğinde aileden sadece halaları ve merhum amcalarından birinin dul hanımı hayattaymış. Bu hanımları İstanbul kültürünün son ve halis örnekleri olarak anlatırdı. Babası dolayısıyla zaten aşına olduğu İstanbul kültürünü onlarda yakından izleme ve içselleştirme fırsatını bulmuş. *Hastalar ve Işıklar* adlı ilk hikâye kitabında (1967), artık çok yaşlanmış olan o hanımların dünyasını derinlemesine yansıttığı bazı hikâyeleri bulunmaktadır.

İlk hikâyesi *Varlık* dergisinde çıkmıştır Özdenören'in (1956). O sıralar Maraş Lisesinde öğrencidir ve içlerinde Cahit Zarifoğlu, Erdem Bayazıt, ikiz kardeşi Alaeddin Özdenören'in de bulunduğu bir edebiyat grupları vardır. Son sınıfta Urfa'dan Maraş Lisesine naklen gelen Mehmet Âkif İnan da bu gruba dâhil olur. Türkiye'de çıkan belli başlı edebiyat dergilerini izlemektedirler. Bazı yazı, şiir ve hikâyelerini de bu dergilere gönderirler. *Varlık*'ta çıkan "Akarsu" başlıklı metin de onlardan biridir. İdeoloji olarak belli bir dergiye özel bir bağlılıklarından söz edilemez. Nitekim aynı dönemde *Türk Sanatı* gibi dergilerde de ismen görünürler. Yaşadıkları şehrin (Maraş) kültürü ile büyümüşlerdir. Bir nebülöz hâlinedir zihinleri. Fakat İstanbul'a gelip Sezai Karakoç'u tanıyınca "net"leşirler. Eser Gürson diye bir eleştirmen vardır 60'lı yıllarda. O ve arkadaşları İstanbul'da ortak bir dergi çıkarmayı teklif ederler Rasim Özdenören'e. Bu teklifi yeni tanıştıkları Sezai Karakoç'a aktaran Özdenören, Sezai Bey'den "Fakat biz Müslüman'ız!" cevabını alır. Bu söz oluşum hâlindeki zihninde bir

tutunma noktası oluşur. Bir bilincin doğmasını sağlar. Eser Gürson ve arkadaşları Marksist'tir. Nitekim bir süre sonra Sezai Karakoç *Diriliş*'i yayınlamaya başlayınca hikâyelerini oraya verir. Dönüşüm değil de bir bilinçlenmedir onlarınki.

80'li yılların başlarında bir İstanbul ziyaretinde Rasim Özdenören'i Üsküdar Harmanlık Sokağı'ndaki evimizde misafir etmiştik. Bir daha bu imkânı bulamadık. Bir tarihten sonra seyahatlerinde evlerde değil otellerde kalmaya başladı. Öyle rahat ediyordu. Zaten görevle veya bir edebiyat programına katılmak üzereydi bu gelişleri ve bir otelde önceden yeri ayrılmış oluyordu. Benim otel kültürüm çok azdır. Onun vardı. Bir keresinde Taksim Meydanı'na bakan büyük otelde ziyaret ettim (adı birkaç defa değişti o otelin). DPT'nin bir toplantısı için gelmişlerdi. Lobisinde oturup sohbet ettik. Bir başka seferinde de Şişhane tarafında yine büyükçe bir otelde vardım yanına. Ablası da gelmişti o gün. Onu da tanımış oldum. Ankara'da evlerine gittiğimiz 1980'li yıllarda anne ve babası hayattalardı ve aynı evde beraber kalıyorlardı. Annesini de tanıdım, fakat arkada kendi odasında kalan babası yaşlı ve hastaymış o sıralar, onu tanıma fırsatım olmadı (hepsine rahmet diliyorum şimdi).

Rasim Özdenören önce hikâyeciliği ardından da deneme ve fikir yazarlığıyla öne çıkmıştır. Gazetelerde yıllarca (45 yıl) köşe yazarlığı yaptı. Binler, on binlerle ifade edilebilecek kadar çok yazı yazdı. Sonradan bunların bir kısmını konu ve içeriklerine göre yeniden düzenleyip kitaplaştırdı. Çok sayıda kitabı oldu. Fikir ve deneme yazı ve kitaplarıyla da ele gelir bir birikim bıraktı. Belki aldığı hukuk eğitiminin de onun düşünce sistematığının oluşumunda bir rolü vardır. Fakat doğuştan gelen Allah vergisi bir teori kurma yeteneğine sahipti Özdenören. Yoksa bu tür yazılarını yıllarca sürdürmesi mümkün olmazdı.

Bana sorarsanız yine de öncelikle hikâyecidir o. Türk edebiyatına asıl büyük katkısını hikâyeci olarak yapmıştır.

Kendi edebiyat arkadaşları içinde de toparlayıcı, harekete yön verici bir rolü bulunmaktadır. Çıkardıkları dergilerde teorik tarafın kotarılması işini de o üstlenmiştir.

Rasim Özdenören 50 Kuşığı hikâyecilerinin hemen arkasından gelen kuşaktır. 50 Kuşığı hikâyecileri hikâyede bir kırılma, yenilenme ortaya çıkarmışlardır. Bu bakımdan İkinci Yeni şiiriyle benzerlikler vardır aralarında. Rasim Özdenören'in hikâyesi (özellikle *Hastalar ve Işıklar*) getirdiği "diriliş" ruhuyla onlardan ayrılır. Necip Fazıl ve Sezai Karakoç'un edebiyat ve düşünce misyonu ile beraber ele almamız gereken yeni bir açılmıştır bu. Hikâyede bu misyonu omuzlayan Rasim Özdenören olmuştur.

Ankara'da, İstanbul'da -bir keresinde Maraş'ta- birçok kereler beraber olduk, özellikle ilk yıllarda (yirmi dörtle otuz yaşım arasında) baş başa çok sohbetlerimiz oldu. Hem bu sohbetler hem de onun okuduğum hikâye ve yazılarının atmosferi içinde olduğum, bir dönemim oldu. Birinci sınıf bir hikâyeciyle, yazarla geçen bu dönemin, yol arkadaşlığının beni besleyen derin izleri kalmıştır elbette üzerimde. Tek etki odağına indirmeden ve bir taklit gibi anlaşılmasın diye dileyerek söyleyeyim, borçlarım çoktur Özdenören'e.